HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024
VNS 1/2023 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2024—2027
Teemana puolustusteollisuus ja vapaaehtoinen maanpuolustus

Puolustusvaliokunta 8.11.2023
FT Lotta Laitinen
Ympäristö- ja olosuhdepäällikkö

Vapaaehtoinen maanpuolustus ja siviiliampumaradat

- Hyvä ampumataito on reserviläisen tärkein taito ja tutkimusten mukaan ammunnoilla on tärkeä asema maanpuolustustahdon ylläpitämisessä
- Ampumaharjoittelun perusedellytys on tiheä, kattava ja monipuolinen ampumarataverkosto
  - Useat eri ampumaryhmät käyttävät samoja ratoja (metsästäjät, urheiluampujat, reserviläiset, viranomaiset ym.)
- Laukausmäärät luotiaseradoilla vuonna 2018
  - Siviiliradat 25 miljoonaa luotia (reserviläisjärjestöt n. 10 miljoonaa luotia)
  - PV:n radat 10-15 miljoonaa luotia

Hallitusohjelmatavoite: 1000 ampumarataa

- Ampumaratojen määrä on vähentynyt 1990-luvun yli 2000 radasta nykyiseen 670 ampumarataan, joten hallitusohjelmaan kirjattu 1000 ampumaradan tavoite tarkoittaa selkeää suunnanmuutosta
- Tavoitteeseen pääsemiseksi tarvitaan välttämättömiä toimenpiteitä:
  1) Rahoitusta vaativia toimenpiteitä
     - Ympäristölupahankkeen jatko: yhteensä vähintään 1,6 miljoonaa euroa vuosille 2024-2027
     - Uusien ampumaratojen rakentaminen ja vanhojen kehittäminen: yhteensä 40 miljoonaa euroa hallituskaudelle
  2) Muita välttämättömiä toimenpiteitä

Ampumaratojen ympäristölupahanke 2020->

- Hanke lähtenyt tarpeesta pysäyttää ampumaratojen määrän merkittävä väheneminen sekä vastata ympäristöluvituksen aiheuttamiin haasteisiin
- Hanketta koordinoi Suomen Ampumaurheiluliitto
  - Mukana Suomen Metsästäjäliitto, Suomen riistakeskus, Suomen Reserviupseeriliitto, Reserviläisliitto ja Suomen Ampumahiihtoliitto
- Rahoitus Urlus-säätiö 2019->, MMM 2020–kesäkuu 2023 ja hankeosapuolet, lisäksi Maanpuolustuksen kannatussäätiö kesäkuu 2023–joulukuu 2023
- 8 ympäristöasiantuntijaa, joiden osaaminen ampumaratojen osalta on täysin omaa luokkaansa ja välttämätöntä pitää mukana, jotta 1000 radan tavoite voidaan saavuttaa
  - Ympäristöluvat, rahoitus, maa-alueiden hankkiminen, maakuntakaavoitus
- Rahoitustarve 2024-2027 yhteensä vähintään 1,6 miljoonaa euroa neljälle vuodelle
  - Jos ympäristölupaprosessien kuormittavuutta ja hitautta voitaisiin lainsäädännöllisten muutosten myötä vähentää, voitaisiin ympäristölupahankkeen toimintaa laajentaa ampumaratahankkeeksi tukemaan myös uusien ratojen suunnittelua ja perustamista
  - Ampumaratojen määrän lisääminen tarkoittaa tarvetta lisäresursseille ratojen yleissuunnittelun ja mm. vesienhallinnansuunnittelun erityisosaamiselle

Ympäristölupahankkeen merkittävimmät tulokset

- Niiden ampumaratojen määrä, joilla on toistaiseksi voimassa oleva ympäristölupa, on noussut vajaasta 18 prosentista noin 45 prosenttiin
- Ympäristöluvituksen perustavaa laatua olevat ongelmat ovat tulleet ilmi
- Kehitystyötä liittyen ampumamelun hallintaan tai ammusten vaikutusalueiden tarkentamiseen

Ratojen rahoitus

- Suomessa ampumaratoja ylläpitävät valtaosin harrastusjärjestöt eli metsästys- ja ampumaseurat sekä riistanhoitoyhdistykset
- Ampumaratojen perustamiseen ja kunnostamiseen tarvittaisiin noin 40 miljoonaa euroa hallituskaudella
  - Nykyisellä lainsäädännöllä uuden ampumaradan perustaminen maksaa noin 2-3 miljoonaa euroa, kustannustehokkainta aloittaa uusien ampumaratojen rakentaminen lainsäädäntömuutosten jälkeen
  - Rahoituksen tarve näin ollen kasvaa hallituskauden ja toisaalta tavoitteena olevan vuosikymmenen loppua kohti
- Siirtämällä ympäristösääntely pois ympäristöministeriön toimialalta varmistetaan se, että rahoitus saadaan kohdennettua todellisiin ampumaradan rakentamisesta tai kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin, ei mittaviin ja riskiin suhteutettuna tarpeettomiin tutkimuksiin ja selvityksiin sekä suojausrakenteisiin

Alueet, joissa on tarve uusille ampumaradoille kesällä 2023 laaditun ampumaratastrategian perusteella (sillä oletuksella, että nykyiset radat säilyvät)

Ratojen tarve, kokonaistilanne

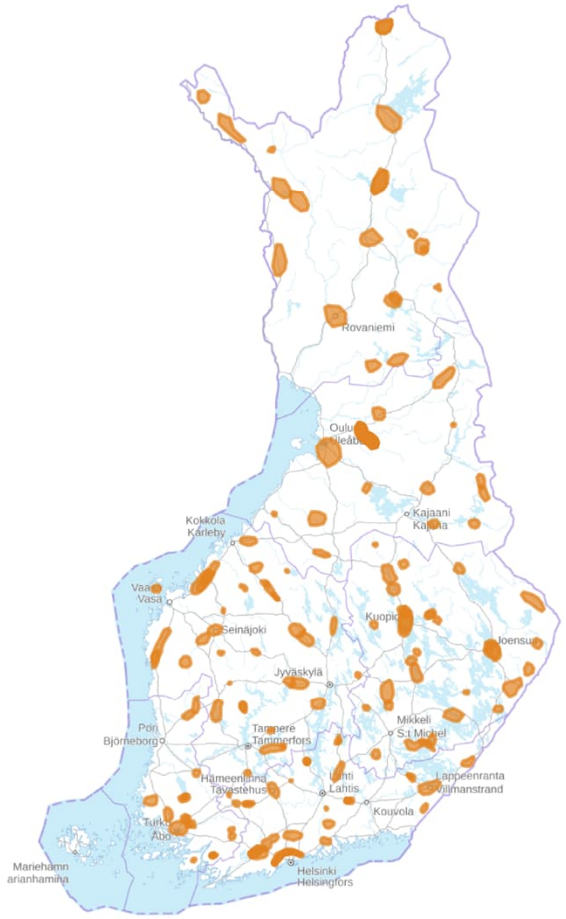

Ratojen tarve, toiminnalliset radat

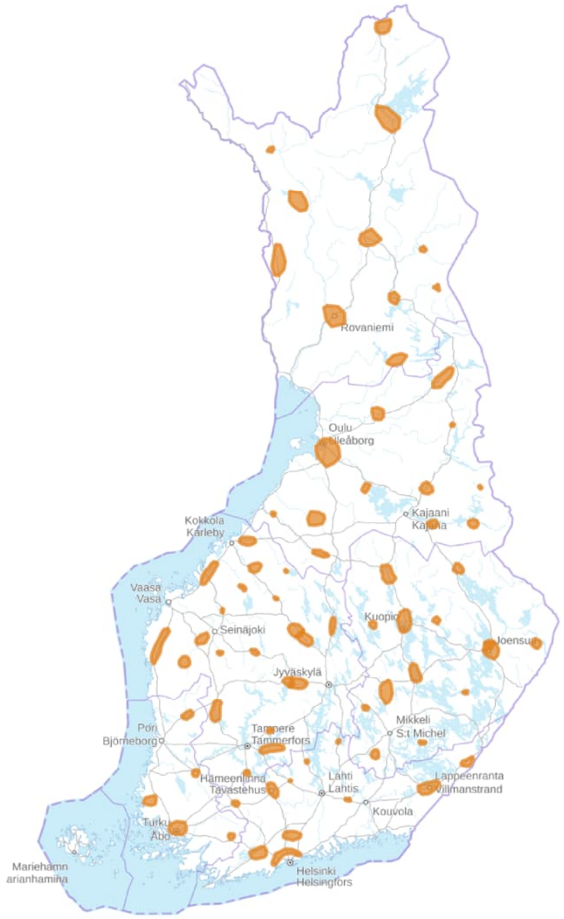

Ratojen tarve, haulikkoradat

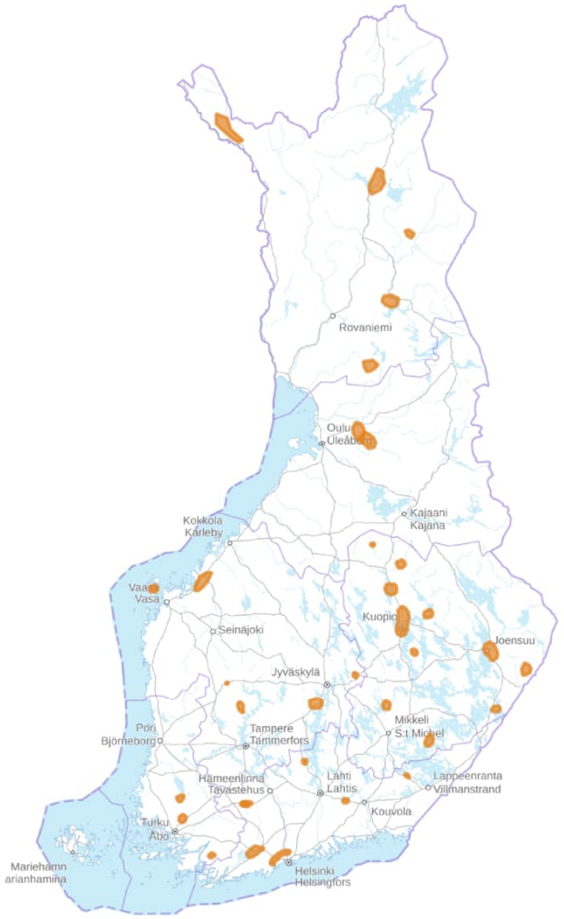

Ratojen tarve, luodikkoradat

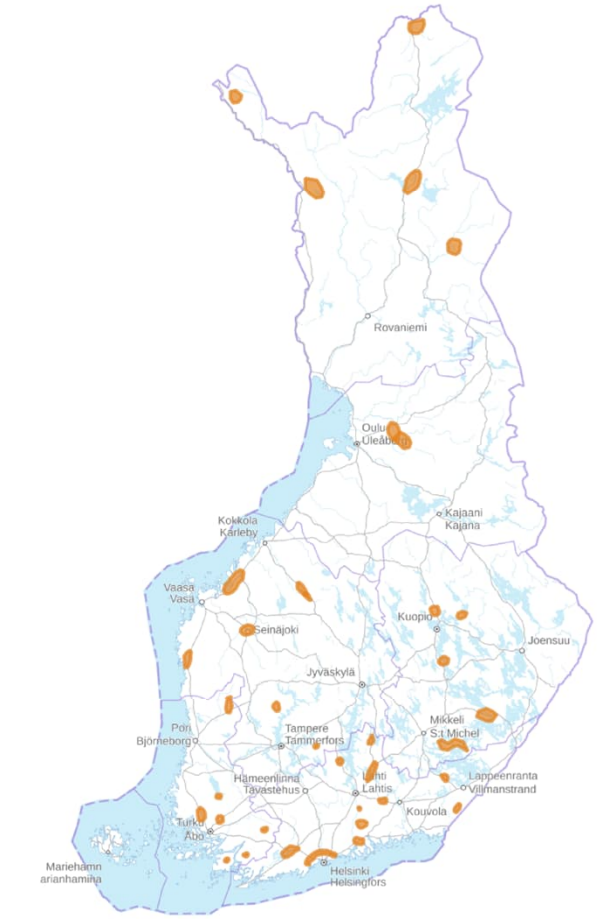

Muut välttämättömät toimenpiteet

- Ympäristölupamenettelyn uudistaminen siten, että lupamenettely on kevyempi, nopeampi, notkeampi, pohjautuu tieteelliseen tietoon ja on suhteessa toiminnasta aiheutuvaan todelliseen riskiin
  - Ampumaratoja koskeva lainsäädäntö on siirrettävä pois ympäristöministeriön toimialalta sisäministeriön toimialalle
  - Ampumaratojen ympäristölupamenettelyyn liittyvä lainsäädäntö on arvioitava kriittisesti ja päivitettävä
  - Ampumaratojen ympäristöarviointi tehdään osana ampumaratalupaharkintaa
    - Varmistettava lupakäsittelijöiden riittävä asiantuntemus ja käsittelyn objektiivisuus
- Ampumaradat määritetään kriittiseksi infrastruktuuriksi, joka aiheuttaa tietyn sietämisvelvollisuuden
- Varmistetaan valtion/kuntien omistamien kiinteistöjen helpompi saatavuus ampumaratakäyttöön, mikä tarkoittaa muutoksia lainsäädännössä valtion kiinteistöomaisuuden luovutukseen liittyen

Kiitos huomiostanne!

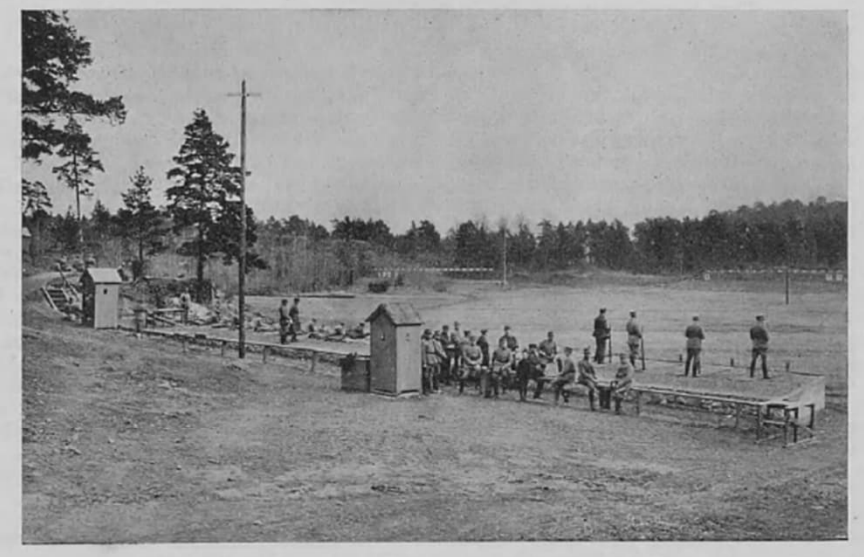

Ampumarata aikaisemmin, jolloin ei vielä ampumakatosta ollut olemassa.

Turun suojeluskunnan ampumarata 10-vuotias.

Kun ampumakoulutus sai kiinteämmän muodon ja innostus ampumaurheiluun vuosina 1921—1923 alkoi levitä suojeluskuntien keskuuteen, oli puute ampumaradoista huutava. Ratoja ei ollut muita kuin muutamilla ampumayhdistyksillä olevat sekä sotaväen varuskuntapaikoissa. Näiden ratojen tekniset laitteet olivat yleensä hyvin alkeelliset ja tekivät suurempien kilpailujen järjestämisen hyvin vaikeaksi. Oli ryhdyttävä ripeään toimintaan uusien ampumaratojen aikaansaamiseksi eri paikkakunnille.

Vuosina 1924—1934 onkin tässä suhteessa tehty valtavaa työtä. Miljoonien markkojen edestä on ympäri maata, osaksi talkoovoimin, rakennettu lähes 1,000 ampumarataa. Ratoja rakennettaessa on ratalaitteiden tekniliseen puoleen kiinnitetty kaikkialla suurta huomiota, samalla kuin turvallisuusnäkökohtia on huomioitu. Yleensä on pyritty rakentamaan suojahaudat petonista tai kivestä saadakseen niitä kestämään vuosikymmeniä ilman suurempia korjauksia.

Kunnollisten ampumaratojen aikaansaaminen on myös osaltaan vaikuttanut siihen, että Suomen am-